

'TROUW' OVER DE ROL DER ILLEGALITEIT

bewegingen (bijv. ondergrondse partij-organisaties) die hun verzetswerk hebben gebaseerd op politieke beginselen. Ons blad bijv. behoort tot die soort, ook al identificeren wij ons niet met een bepaalde partij-organisatie. Deze soort zou, wat haar aard betreft, aan de discussie over de politiek na de oorlog kunnen meedoen.

... De tweede soort bestaat uit organisaties en bewegingen die zich verenigd hebben ter behartiging van een concreet vaderlands doel, bijv. de verzorging van het onderduikwerk, de steunverlening, het binnenlands gewapend verzet. Deze organisaties bestaan uit mannen en vrouwen van verschillende politieke gezindte maar zij werden verenigd door het ene vaderlandse doel. Het kan zijn dat de leden individueel tot het najagen van dat doel gestimuleerd werden door hun politieke beginselen, als organisatie is men on-politiek.

... Waar de zaken zo staan, is het onmogelijk om van de illegaliteit als geheel te vragen dat zij zich over het naoorlogs beleid zou gaan beraden. Dat is – om het zo te zeggen – haar vak niet.

De tweede reden waarom wij het eenzijdig op de voorgrond stellen van de illegaliteit als politieke factor betreuren, is deze dat hierdoor de voorstelling gewekt wordt alsof het beraad en de discussie over de grote vraagstukken van deze tijd in hoofdzaak zich zou voltrekken binnen de zogenaamde illegaliteit. Dit is echter niet juist. Het is een feit dat een groot deel van ons volk zich nog steeds gebonden voelt aan politieke partijen van voor '40.

... Men dient wel te beseffen dat wij voor de wederopbouw van ons nationaal bestaan heel wat meer bekwame mensen nodig hebben dan de illegaliteit kan opleveren.

Uit het vorenstaande volgt dat wij verklaarde tegenstanders zijn van het spelen van een politieke rol door de illegaliteit als geheel na de oorlog. We zijn hier niet in Frankrijk.¹

In dat artikel had, gelijk men ziet, Bruins Slot geen melding gemaakt van het verzoek van de koningin, een delegatie uit de illegaliteit te doen overkomen – hij was niet verder gegaan dan, na vermeld te hebben dat 'een deel der ondergrondse groepen ... de illegaliteit als geheel' wilde maken 'tot een politieke factor na de oorlog', te schrijven, dat dit streven gesteund werd door 'het feit dat er in regeringskringen te Londen op het ogenblik blijkbaar denkbeelden leven, die ook tot Nederland doordringen, die van dezelfde opvatting uitgaan.' Niet 'in regeringskringen' evenwel leefden die denkbeelden, maar bij de door vrijwel het gehele volk om haar moedige houding vereerde koningin! Deze onvolledigheid in het betoog van Bruins Slot droeg er toe bij dat de groepen van de

¹ De Gaulle had begin oktober bekendgemaakt dat een Raadgevende Vergadering zou worden benoemd die voor twee-derde afkomstig zou zijn uit de illegaliteit.